

Urmánczy Nándor díj Németh Szilárdnak

Május 16-án a IV. Maroshévízi Székely-Magyar Napok keretén belül, a VIII. Dr. Urmánczy Nándor Emléknapon az Urmánczy sírboltnál koszorút helyezett el Németh Szilárd országgyűlési képviselő és a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökhelyettese, Fráter Olivér.

Nem sokkal később a helyi *Kemény János* Gimnázium dísztermében átadásra kerültek a 2015. évi Urmánczy Nándor díjak. Idén a díjakat *Böjte Csaba* atya és *Németh Szilárd* országgyűlési képviselő vehette át. Németh Szilárd laudációját *Fráter Olivér*, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökhelyettese mondta el, a díjat pedig az Urmánczy Egyesület elnöke, *Czirják Károly* adta át.

Az országgyűlési képviselő – akkor még fővárosi képviselőként, Budapest

kulturális és turisztikai tanácsnokaként, valamint Csepel polgármestereként – sokat tett azért, hogy „a történelem vihara” által elpusztult, Urmánczy emléket idéző műalkotás ismét régi helyére kerülhessen. 2013. október 1-je óta Németh Szilárd kezdeményezésére ismét áll a báró Dr. Urmánczy Nándor emlékpád a Margitszigeten.

Csepel.hu

Novák Ferenc

Apai nagyapám, XIX. századi néptanító az 1890-es években feleségül vette a szamosújvári Bátrin Johankát, egy örmény lányt. A Novák család Dicsőszentmártonban élt a XVIII. század végétől. Őseim - nagyszüleim - házassága idején az öreg *Novák* Borgóprundon volt tanító, a Borgói-havasok gyönyörű vidékén. Apám is ott született. A szigorú örmény egyházi szabályok szerint az édesanya vallására keresztelték. Örmény katolikus lett. Az öreg Novák beletörődött, hogy a fiai és a többi gyerek – négy fiú és egy lány - nem unitárius lett.

A vallási lánc folytatódott, így a bátyám meg én szintén katolikusok lettünk, pedig anyám nagy református családból származott. Makkai lány volt. Rokona volt Makkai Sándor püspök írónak. Apja alapította

Közép-Európa első és egyetlen alumínium-amedény-gyárát (1921-ig működött). Kolozsváron a belvárosban, a Szamos partján a gyárépület még most is áll.

Én voltam az unokatestvérek közül a legkisebb. Sokat voltam Szamosújváron a nagyszülőknél. Ott is volt egy baráti köröm, sok játszópajtásom, többek között a *Pongráz Gergő*, aki velem egykorú volt, és még egy-két testvére, sokan voltak. Szamosújvár a harmincas, negyvenes években túlnyomó részben örmény volt. 1941-ig két nagybátyám is ott lakott, dolgozott. Az ott-tartózkodásaim alatt én is éltem a nagy örmény rokonság körében az örmények életét.

Csodálatos volt a családon belüli összetartozás és feltételek nélküli szolidaritás.

Egy örmény családon belül nem lehetett elkallódott egyed. Ha valahol baj volt, anyagi, betegség vagy más személyes probléma, akkor a család minden tagja kész volt bármilyen áldozatot hozni a segítség érdekében. Ha öröm volt, házasság, születés vagy bármi, akkor meg nagyon tudtak ünnepelni. Ezek az alkalmak mindig nagy események voltak fantasztikus kulináris élvezetekkel. Az örmény gasztronómia világhírű. Ezt a hagyományt az örmény gyökerű családok a mai napig megőrizték és gyakorolják. Az ízek emlékét, melyet a nagymama konyhájának köszönhettem, máig megtartottam, és amit lehet, én magam is megteremtem a saját kis konyhámban. Barátaim „visítanak” az örömtől, mikor *khurutos* levest adok nekik. Egy sült bányahúshoz salátának *dábdász paszulyt* készítek. A családomban a nagybátyáim magyar feleségei tökéletesen megtanulták az örmény gasztronómiai csodákat, pl. húsvétkor a tárkonyos bányafejleves. Ezt az unokák is tudják és gyakorolják. Sajnos vannak elfelejtett étek. Sem Szamosújváron, sem Gyergyóban már nem készítenek *Kaiser szalonnát* (nem Kaizer, hanem Kaiser, csak itt így németesítették, mert ez így

egyszerűbb volt). Senki nem csinál füstölt kecskehúsból *buzsenycát*. Kár! Sorolhatnék még néhány kulináris csodát. Édességeket viszont minden magyarörmény asszony készít. Ünnepekkor nem hiányzik pl. a *dalauzi* az asztalról. A családi flekkenezés még most is kedves emlék. Családunkkal a hagyományos páccal és paprikás, vörösboros mártással készítjük. Csodálatos, hogy az örmény hagyományaink a kulináris élvezetekben is jelentősen fennmaradtak. Sőt, talán a leg-erősebben.

Van még némi örmény történelmi sors-tudatom. Büszke vagyok a szamosújvári rokonságra. Nagyszerű emberek voltak. A leszármazottak most már mind Magyarországon élnek. Mindnyájan komoly egzisztenciát teremtettek. Most már én vagyok a legöregebb. A család leg-öregebbje. Minden ünnepen együtt vagyunk (természetesen örmény étkekkel), és most én mesélek szüleikről, nagyszüleikről, hogyan éltek, éltünk a második hazánkban, Erdélyben.

(*Megjelent a Napút Irodalom, Művészet, Környezet című folyóirat 17. évfolyam 3., örmény tematikus számában, 2015. április-május*)

Tarján Tamás

Hít küld. Nomen est...

Számomra a név - utójel.

Születésemkor *Hovhannesian Arakhel* *Tamás* névre kereszteltek. A nevemnél sokkal többet később sem tudtam örményül - néhány írásjelet, alapvető kifejezést mindössze -, a nevemet pedig, ebben

a formában, elveszítettem, amikor tizenegy éves lettem. Családunk mindkét (apai) örmény ága nevet változtatott. Az okok (köztük legkevésbé lényegesként nevünk mindenkori pontatlan írása az okmányokban, valamint a nemszeretem „Hofi” és egyéb becézések) ma már

nem fontosak. Apám kevéssé, író nagybátyám alkalomszerűen érdeklődött az örmény származás ténye, az örmény előtörténet iránt, de magyar vezetéknevet (mindketten mást) szívesebben viseltek. A mienkben a -ján végződés a jellegzetes örmény toldalékra, a „fia valakinek” jelentésű végződésre emlékeztet, bár az ősi Tarján törzsnévre élezett magyar fül nem érzékeli: a Tarján nem ritka örmény családnév. Ezért választotta - nem is apám, hanem még névjavasoló hagyatkozásában a páter familias Eghia.

Konstantinápoly Kurucsesme kerületében született, majd a török fenyegetés elől szülővárosából még gyermekként menekülni kényszerült nagyapánk, *Hovhannesian Eghia* kalandos úton került Magyarországra, s magunk sem tudjuk, öt másik nyelv mellett mikor és miként sajátította el tökéletesen a magyart (magyar elit gimnáziumban érettségizett Budapesten, de huszonkét évesen). A magyar-örmény kapcsolatok szenvedélyes szakírója, több a tárgyba vágó kultúrtörténeti könyv szerzője vált belőle. (Ő propagálta legszenvedélyesebben *Ady Endre* örmény származásának tényét; talán az ő álláspontját is ismerve kezdte *Illyés Gyula* híres *A faj védői* című szonettjét ekként: „Ady dült örmény arca...”) Sikeres ügyvédi pályájának nem csekély jövedelméből sokat áldozott az európai örménység ügyeire, intézményeire. De – és erre sem tudjuk a magyarázatot – gyermekeit nem tanította meg anyanyelvükre. Yervant, Zaven, Elmonea: a három gyermek örmény személynévet viselt, e nevek szolgálták megszólításul is a családban. Szinte csak ennyi maradt a família örménységéből.

Örmény nevet valamennyi unoka is kapott. Őcsém például Mechitar, legfiatalabb

unokatestvérem Takuhi. Ha az örménységre gondolok – sajnos sosem jártam Arméniában –, nevetek szökkent fel tudatom. Nevetek: a mieinket, meg azokat, melyeket a névtárból én adtam „ajándékba” szeretteimnek, barátaimnak - Chutlube, Nuné, Berkuhi... –, s amelyekhez az ún. jellegzetes örmény vonásokra társíthatom. Dacos virtus és mindig ugrásra készítő szorongás, erős istenhit és hajlam mindenféle szakadárságra, sietős léptű értelem és számos logikai vetés, mérhetetlen munkabírás, szenvedélyes eltökéltség a hivatásban, ügyetlen kéz a keresmény elköltésében, gazdag érzelmvilág, ám hozzá szögleteesség az érzelmek kifejezésében. Lehet, hogy ennek csupán a fele igaz - de melyik fele? S mi még?

Az én örmény nevem – Arakhel – azt jelenti: a jó hír hozója. Régi magyar szóval: hitküldér (voltaképp: evangélista). E név jól megfér a másikkal, az Aquinói Szent Tamásnak (többek közt írástudók, papírboltok patrónusának) oltalmába vont Tamással (jelentése: iker [kettős]; görög etimológiával: csodás).

Nem hinném, hogy életévtizedeimmel sikerült volna hűnek lennem nevem jelentéséhez. De az örményeket együtt hitküldéreknek gondolom. Ez az én örménységem.

A fiam személynévként visszakapta, amit családnévként elillanni hagyunk. Az ő neve: *Tarján Lőrinc Hovhannesz*. Azaz: a hagyomány szerint rostélyon megégettetése közben is mosolygó Lőrinc mellett János a védőszentje. Majd eldőlt, keresztel-e, vagy a fejét veszik.

(*Megjelent a Napút Irodalom, Művészet, Környezet* című folyóirat 17. évfolyam 3., 2015. április-május örmény tematikus számában)

XV. PÉCSI ORSZÁGOS SZINHÁZI TALÁLKOZÓ 2015. június 1-16

Nemzetiségi Színházak Találkozója

2015. 06. 10. Sze | 19:00

Zsolnay Kulturális Negyed - Bóbita Bábszínház

Rainer Maria Rilke–Kasimir von Pászthory:

Ének Rilke Kristóf zászlós szerelméről és haláláról

fordította: Petra-Szabó Gizella

Budavári Örmény Színház

előadja: **Várady Mária**

közreműködik: Szilasi Alex (zongora)

jelmez: Fekete Mária

rendezte: **Szöke István**

A szentgotthárdi győztes csata gátat vetett az oszmán birodalom hódításainak Európa földjén. 1663-ban, *Rilke Kristóf*, a fiatal zászlós, alig hogy megismerte a szerelmet, szakrális gyilkosság áldozatává válik. Száz éve mutatták be a *Kasimir von Pászthory* és *Rainer Maria Rilke* balladáján alapuló operát. Az előadás előtt elhangzik *Dr. Székely András Bertalan Egy melodráma margójára* című írása is.

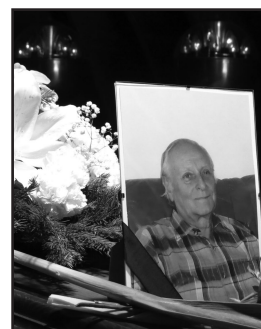
játékidő: 60 perc

Szomorújelentés

Mély fájdalommal és megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

Harmath Kálmán

2015. június 2-án hajnalán, életének 76. évében elhunyt.

Drága Édesapámat 2015. június 18-án, 14,30 órakor a Farkasréti Temetőben, a Római Katolikus Anyaszentegyház szertartása szerint helyeztük örök nyugalomra. A gyászmisét a temetés után a temető főbejáratával szembeni Mindenszentek Plébániatemplomban mutattuk be.

Lelkünkben és szívünkben örökké velünk marad mosolygós tekintete, kedves szavai és történetei. Gyászolják mindazok, akik szerették, családjá és barátai.

Emlékét kegyelettel megőrzi az erdélyi örmény közösség is, amelynek örmény nemzetiségi képviselője is volt, több cikluson keresztül.